

Data: 15 mai 2022

De la: av. delegat Orjan Mihnea-Tudor (din Baroul București)

Către: (i) **Congresul Avocaților** și (ii) **Consiliul U.N.B.R.**

Spre știință: Grupului de lucru al Consiliului U.N.B.R. privind perfecționarea legislației profesiei/a celei cu impact asupra profesiei

Referitor la: **Aplicarea dispozițiilor art. 63 alin. (1) lit. d) din Legea 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat față de dispozițiile art. 451 al noului Cod de procedură civilă**

Prin e-mail: unbr@unbr.ro
GL1-legislatia-profesiei@unbr.ro

Stimați confracți,

Subsemnatul, **avocat Orjan Mihnea-Tudor**, din Baroul București, în calitate de delegat la Congresul Avocaților 2022, supun respectuos atenției dumneavoastră prezenta

INVITAȚIE

de formulare, în temeiul art. 63 alin. (1) lit. d) din Legea 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, a unei propuneri adresate autorităților cu drept de inițiativă legislativă privind profesia de avocat, cu privire la modificarea, în acord cu prevederile constituționale specifice, a art. 451 din noul Cod de procedură civilă, în sensul unei mai stricte și mai detaliate reglementări a temeiului juridic care permite instanțelor judecătorești să dispună reducerea părții din cheltuielile de judecată reprezentând onorariile avocaților, în scopul prevenirii pierderii naturii de măsură excepțională a reducerii onorariilor avocaților și a stopării creșterii frecvenței cu care aceasta este dispusă.

Totodată, în acord cu prevederile art. 62 alin. (1) din Legea nr. 51/1995, solicit respectuos Consiliului U.N.B.R. adăugarea prezentei teme pe ordinea de zi a Congresului Avocaților 2022.

În susținerea celor afirmate în cadrul paragrafelor anterioare, subsemnatul aduc următoarele argumente și prezint următoarele propuneri:

1. **Situația actuală:**

În pofida faptului că măsura prevăzută de art. 451 alin. (2) din noul Cod de procedură civilă, în forma sa actuală, a fost instituită pentru a fi aplicată cu titlu excepțional, adică în cazul în care, ținând seama și de circumstanțele cauzei, onorariul este vădit disproporționat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, formularea foarte generală, echivocă a textului de lege analizat a condus, astfel cum, din nefericire, practica ne demonstrează, la o aplicare la o scară relativ largă la nivel național a dispozițiilor acestui text. S-au materializat nu puține situații în care existența unei vădite disproporționalități, condiție necesară pentru dispunerea măsurii, a reprezentat un aspect cel puțin

discutabil, instanțele dispunând de repere succinte, abstracte și foarte generale pentru evaluarea îndeplinirii condiției, repere care nu au permis întotdeauna concretizarea măsurii în condiții de deplină aparență de obiectivitate și în sensul formării unei practici judecătorești unitare la nivelul țării.

Extinderea acestei practici, pe care numeroși avocați o reclamă frecvent inclusiv în spațiul public (de pildă, pe rețelele de socializare, pe grupurile informale dedicate avocaților), conduce adesea la efecte negative, atât pentru profesie, în general, cât și pentru avocații vizați în fiecare dintre spețe, în particular. În mod concret, sunt afectate negativ relațiile de natură profesională dintre avocați și clienții acestora, dintre profesia de avocat și profesia de judecător, dintre avocații adversari în respectivele cauze, după cum, într-o anumită măsură, chiar dacă acest aspect nu este urmărit, se creează riscul unei percepții greșite în societate asupra importanței și a complexității profesiei noastre, în sensul minimizării acestora și a efortului avocaților depus în sensul obținerii unor soluții legale și temeinice în cauzele în care au fost solicitați.

În egală măsură, dat fiind că, prin raportare la spețe foarte asemănătoare, evaluarea instanțelor în privința aplicării art. 451 alin. (2) poate varia considerabil, dată fiind lipsa unor repere obiectiv cuantificabile în mecanismul textului de lege, pot fi create, în mod involuntar, situații injuste, prin apariția unei practici neunitare, care poate varia și adesea variază de la complet la complet. Nu în ultimul rând, dat fiind cadrul general al economiei României, dar chiar și al economiei întregii Uniunii Europene, deteriorat din cauza pandemiei, a crizei energetice și a situației conflictuale din Ucraina, generalizarea recurgerii la dispozițiile analizate afectează negativ din punct de vedere financiar avocații și conduce la sporirea gradului de precaritate a unor semnificative segmente ale pieței de servicii avocațiale și, în cele din urmă, la deteriorarea nivelului de trai al avocaților și la scăderea aporturilor acestora la formarea bugetelor de stat și propriu de asigurări sociale al profesiei.

Reglementarea posibilității reducerii onorariului avocatului de către instanțele de judecată într-un mod mai riguros, mai precis, mai obiectiv și, în definitiv, mai echitabil, constituie un deziderat al unui foarte semnificativ număr de avocați, aspect care este unul de notorietate. Astfel, fără a risca să exagerez, aș putea să afirm că actuala formă a art. 451 din noul Cod de procedură civilă reprezintă una dintre principalele nemulțumiri pe care avocații le exprimă în ceea ce privește cadrul legislativ care influențează exercitarea profesiei noastre și una dintre cauzele anumitor tensiuni recurente dintre avocați, justițiabili și ceilalți participanți la înfăptuirea actului de justiție.

Din informații publice, rezultă cu claritate faptul că prezentul demers nu este unul izolat, preocupări asemănătoare existând recent, de exemplu, și la nivelul Baroului Dolj, unde s-a pus în discuție „propunerea adoptării unei rezoluții în vederea sesizării Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției și conducerii instanțelor cu privire la practica neunitară și deseori abuzivă de cenzurare a cheltuielilor de judecată”¹.

2. Punct personal de vedere privind modificarea art. 451 din noul Cod de procedură civilă:

Din punctul de vedere al conținutului propunerii formulate în acord cu art. 63 alin. (1) lit. d) din Legea 51/1995, consider că acesta urmează a fi stabilit în urma unor studii adecvate, care să privească istoricul reglementării, contextul social și economic concret, evoluțiile recente ale pieței serviciilor specifice avocaturii, orientările jurisprudențiale conturate în circumscripția fiecărie curți de apel și cu privire la diversele tipologii de litigii, opiniile științifice ale mediului academic și ale I.N.P.P.A., soluțiile întâlnite în legislațiile altor state, un rol deosebit de important în acest sens putând reveni Grupului de lucru al Consiliului U.N.B.R. privind perfecționarea legislației profesiei/a celei cu impact asupra profesiei.

¹ Sursa: https://www.barouldolj.ro/files/11219_Suplimentare%20AG%20Barou%202022.pdf

Orientativ, dintr-un punct de vedere strict personal și urmare a unor dialoguri informale purtate cu mai mulți confrăți asupra subiectului, consider că pot fi luate în calcul următoarele posibile soluții privind amendarea art. 451 al noului Cod de procedură civilă:

- stabilirea faptului că onorariul avocatului nu poate fi redus, în nicio împrejurare, sub pragurile specifice Ghidului orientativ al onorariilor minimale;
- adăugarea precizării că aprecierea de către instanță a disproporției vădite urmează a se face întotdeauna, inclusiv în ceea ce privește motivarea reducerii, ținând cont de un anumit procent din onorariu, care va fi considerat cât mai apropiat de onorariul net, procentul concret urmând a se stabili în cadrul unei norme de punere în aplicare, actualizată periodic în funcție de evoluția mai multor variabile (cota impozitului pe venit, cota C.A.S.S., cota C.A.A., bazele de calcul aferente etc.);
- dispunerea măsurii numai după ce se oferă posibilitatea efectivă avocatului de a justifica întinderea onorariului perceput și după ce avocatul este invitat să procedeze în acest sens în cazul în care acesta este prezent la ultimul termen de judecată al fazei procesuale, de pildă, prin depunerea unei note scrise care să vizeze exclusiv situația onorariului și justificarea acesteia, fără ca această modalitate de lucru să poată fi considerată o antepunțare a instanței;
- ca un corolar al punctului anterior, condiționarea admisibilității cererii de reducere a onorariului apărătorului părții adverse din proces de motivarea scrisă a acesteia, care se va putea integra și în cuprinsul notelor scrise depuse cel mai târziu anterior momentului intrării instanței în pronunțare;
- stabilirea în sarcina instanțelor de judecată a obligației de a informa baroul din care face parte avocatul în privința căruia s-a dispus reducerea onorariului asupra acestei împrejurări, astfel încât barourile să poată realiza statistici care, coroborate, să permită acestora și U.N.B.R. observarea dinamicii măsurii.

3. Efecte pozitive preconizate:

Subsemnatul apreciez că amendarea noului Cod de procedură civilă în una sau mai multe dintre modalitățile enunțate exemplificativ mai sus ar fi de natură să aducă îmbunătățiri exercitării profesiei de avocat și, implicit, realizării actului de justiție, grație cel puțin următoarelor efecte anticipabile:

- prevenirea aplicării abuzive a art. 451 analizat;
- creșterea nivelului de încredere profesională reciprocă dintre avocați și judecători;
- creșterea prestigiului profesiei de avocat în societate și a încrederii justițiabililor în avocați;
- creșterea nivelului de satisfacție financiară în rândurile avocaților și, implicit, creșterea contribuțiilor acestora la formarea bugetului de stat și a bugetului sistemului de asigurări sociale al profesiei;
- diminuarea numărului de cereri abuzive de cenzurare a onorariului avocatului părții adverse și prevenirea animozităților dintre avocații care asistă sau reprezintă părți cu interese divergente în aceeași cauză;

- diminuarea numărului de cereri de chemare în judecată vădit inadmisibile și/sau vădit nefondate („cereri șicanatorii”).

În sinteză, perfecționarea conținutului art. 451 din noul Cod de procedură civilă ar putea fi una dintre modalitățile prin care prestigiul profesiei noastre să fie redat, prin care să fie mărit gradul de retenție a factorului uman în profesie și prin care avocatura să devină mai atractivă pentru juriștii cu o bună pregătire academică și profesională și cu o înaltă ținută morală, atât sub aspectul recunoașterii sociale, cât și al satisfacțiilor de ordin pecuniar.

În speranța faptului că deciziile optime vor fi luate, vă mulțumesc pentru atenția acordată.

Prezentul document este semnat electronic, în acord cu art. 5 al Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică.

Cu deosebită considerație,

Av. Orjan Mihnea-Tudor

delegat din partea Baroului București